

Lenka Rýdlová: Dějiny španělské jazykové normy a její kodifikace

(Oponentský posudek bakalářské práce)

Autorka předkládané bakalářské práce příkladně dokázala využít studijního pobytu na Universidad de Valencia v rámci programu ERASMUS k získání tématu, odborné literatury i jazykového materiálu k práci, která je po všech stránkách přesvědčivá.

Práce má logickou strukturu a je napsána plastickým jazykem svědčícím o autorčině schopnosti samostatně formulovat poznatky získané z literatury. Opírá se o dobré autory a reflektuje nejnovější přístupy. Autorka správně vnímá jak deskriptivní, tak preskriptivní povahu normy a ztotožňuje se s postojem Václava Cvrčka, podle něhož je princip ctění tradice zastaralý a vyvolává umělé zasahování do přirozeného jazykového vývoje. Ani úplné přizpůsobování normy přirozenému vývoji jazyka projevujícím se v úzu však není nejlepším řešením. Ideální je určitá rovnováha respektující na jedné straně funkce spisovného jazyka a na straně druhé spontánní vývojové tendence.

Česká norma spisovného jazyka se dnes nutně jeví jako ustrnulá hlavně díky tomu, že obrozenci zvolili za vzor jazyk doby předbělohorské (Tomáš Štíttný ze Štíttného aj.). Mluvený jazyk doby národního obrození už měl svou vlastní paradigmaticku (jak můžeme pozorovat např. v divadelních hrách J. K. Tyla), takže i dnes tu jde o dva paralelní morfologické diasystémy. To nepochybně usnadnilo vnímání spisovného jako kulturně reprezentační varianty samými uživateli češtiny. Autorka má pravdu, když konstatuje, že spisovná čeština je vlastně útvar umělý, jemuž se učíme ve škole, ale do něhož se nerodíme jako do přirozeného jazykového prostředí. Správně dovozuje, že španělština měla v tomto ohledu jinou situaci, obě varianty prošly přirozeným jazykovým vývojem a rozdíly jsou tu spíš fonetické a lexikální povahy. Se závěrem, že v české jazykové situaci spisovná norma působí na běžně mluvený úzus, kdežto ve španělštině je tomu naopak, lze jen souhlasit.

K charakteristice implicitní (nekodifikované) normy substandardních variant bych dodal, že podle pojetí Bohuslava Havránka (a PLK) je normu možno chápat jako určitý tlak, kterým jazykové společenství působí na uživatele v tom smyslu, aby daného jazykového útvaru používali způsobem pro toto společenství přijatelným (princip akceptability).

Autorka výborně postihla skutečnost, že španělská norma spisovného jazyka je spíš deskriptivní povahy, a tudíž umožňuje větší volbu jazykových prostředků. Ztotožníme-li spisovnost s kulturností vyjadřování, je zde základ spisovnosti jiné povahy než v češtině a zřejmě je tu i větší množství jazykových prostředků oběma normám společných.

Historie Španělské královské akademie, jejích gramatik, slovníků a pravopisných norem je zpracována výborně a přináší řadu zajímavých informací.

Práce má drobné nedostatky formální, věcných nedopatření je však jen málo. Např.:

Nh v portugalštině a *gn* v italštině nejsou „dvojhlásky“, nýbrž digrafy (pravopisné spřežky). (33)

„Přestože je akademická ortografie vyhlášena oficiální pravopisnou příručkou až roku, už předtím...“ (chybí rok!) (38)

Leismus a loismus podle mého přesvědčení nejsou charakteristickými rysy žádné hispanoamerické varianty španělštiny (51) – jsou to jevy typické pro španělštinu poloostrovní.

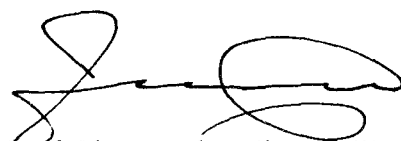
V charakteristice hispanoamerických zvláštností postrádám zmínku o žeismu (*rehilamiento*).

J. Haller se jmenoval Jiří, nikoli Jan (10).

Po stránce obsahové bakalářská práce Lenky Rýdlové převyšuje průměr. Autorka dokázala s plným pochopením věci aktualizovat přístup k normě spisovného jazyka jak v obecné rovině, tak v aplikaci na češtinu a španělštinu. Rozpoznala rozdílnost tradic v obou srovnávaných jazycích, výborně postihla vývoj pravopisné normy ve španělštině a přinesla řadu užitečných detailních informací k historii španělské akademické normy a její kodifikace.

Plně doporučuji předloženou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako výbornou.

V Praze dne 7. září 2010

Prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc.

Formulační nedopatření

většiny jeho uživatel (7)

málo kdy (14)

Každý jazyk vyžaduje kodifikaci jeho spisovné varianty. (16)

Lovina → česky Lovaň (21-23)

vnuk Noema (22)

přesáhovat (25)

inovátorský Salvá (29)

postoj vzdělaných mluvčí (39)

aún je ve významu „jenom“ → „ještě“ (42)

cacahuate → cacahuete (47)

Pro diplomovou práci doporučuji teoretickou knížku Mexičana Luise Fernanda Lary *El concepto de norma en lingüística*. México: El Colegio de México, 1976.